

EVOLUȚIA RELAȚIEI DINTRE ABORDĂRILE CONCEPTUALE CU PRIVIRE LA DEZVOLTARE ȘI POLITICILE DE REDUCERE A SĂRĂCIEI

DANIELA PANICA

*P*rinicipalele obiective ale acestei lucrări sunt acelea de a descrie evoluția conceptului de dezvoltare, dar și de a evalua impactul acestor evoluții asupra principalelor abordări ale metodelor de reducere a sărăciei. Analiza principalelor definiții ale dezvoltării reprezintă un demers important, deoarece evidențiază atât impactul anumitor evenimente pentru selectarea indicatorilor relevanți folosiți pentru definirea nivelului de dezvoltare, cât și impactul asupra principalelor politici de reducere a sărăciei. Aceste două concepte distincte au evoluat concomitent, urmărind aceleași tendințe globale, existând abordări diferite în funcție de zona geografică și nivelul de dezvoltare.

Cuvinte-cheie: teorii ale dezvoltării; politici de reducere a sărăciei; teorii evoluționiste; Indicele Dezvoltării Umane (IDU).

INTRODUCERE

În contextul crizei globale cauzate de COVID-19, predicțiile organizațiilor internaționale cu privire la scăderea sau eradicarea sărăciei au fost complet destabilizate. Dacă în 2019 Banca Mondială estima că în anul 2022 numărul oamenilor aflați în sărăcie extremă va fi în jur de 581,3 milioane, proiecția realizată pentru anul 2022, ce ia în considerare și efectul pandemiei, raporta un număr mult mai pesimist: 656,7 de milioane de oameni. În contextul în care organizații precum Banca Mondială sau ONU au început să folosească concomitent termenii de dezvoltare și de reducere a sărăciei în cadrul programelor acestora, este importantă atât evidențierea modului în care aceste două concepte au evoluat de-a lungul timpului, cât și influența pe care modelele de dezvoltare a avut-o asupra politicilor de reducere a sărăciei (Banca Mondială 2021b).

Obiectivul acestui articol este de a descrie principalele abordări teoretice și metodologice ale conceptului de „dezvoltare”, ilustrarea evoluției acestui concept, ca și identificarea efectului schimbărilor de paradigmă din domeniul dezvoltării asupra tipologiei metodelor de reducere a sărăciei propuse. Acest demers este unul

Adresa de contact a autorului: Daniela PANICA, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, B-dul Expoziției 30A, București, 012244, e-mail: daniela.panica@comunicare.ro.

CALITATEA VIETII, XXXIV, nr. 1, 2023, pp. 33–50, <https://doi.org/10.46841/RCV.2023.01.03>

important, deoarece atât conceptul de dezvoltare, cât și metodele de reducere a sărăciei sunt concepte complexe, folosite pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare și a politicilor publice. Premisa acestui articol este că, deși aceste două concepte sunt distincte, ele au evoluat concomitent, dar în același timp diferit, în funcție de zonă geografică/nivelul de dezvoltare al țării. Mai precis, țările deja dezvoltate s-au bucurat de politici de consolidare a bunăstării, bazate pe creștere economică și politici sociale, pe când țărilor subdezvoltate le-au fost sugerate politici de reducere a sărăciei bazate în principal pe transferuri monetare și asigurarea nevoilor de bază. Efectul acestei discrepante îl putem observa în cadrul datelor furnizate de către Banca Mondială, unde nivelul sărăciei pentru zonele cu țări preponderent dezvoltate (Europa și Asia Centrală sau Asia de Est și Pacific) a înregistrat scăderi ale numărului de oameni aflați în sărăcie absolută, pe când zonele geografice, ce includ preponderent țări subdezvoltate, au înregistrat creșteri ale acestei valori (Banca Mondială 2021b).

Metodologia utilizată în cadrul acestui articol se bazează atât pe analiza publicațiilor academice existente, cât și pe informațiile și datele furnizate pe site-urile oficiale ale organizațiilor ce colectează date relevante pentru studiul dezvoltării. Metoda de analiză pornește de la o abordare comparativă a modului de evoluție al conceptului de dezvoltare cu cel de sărăcie. Articolele selectate sunt în principal documentele oficiale ale organizațiilor internaționale, precum Banca Mondială, OECD, PNUD sau Comisia Europeană.

EVOLUȚIA CONCEPTULUI DE DEZVOLTARE

Definirea termenului de dezvoltare reprezintă o tematică extrem de complexă, existând numeroase teorii și abordări asupra acestui concept de-a lungul istoriei. Confuzia legată de acest termen reiese din faptul că definițiile dezvoltării utilizate de-a lungul timpului au fost deseori contradictorii sau extrem de vagi, fie prin prisma faptului că aceste definiții contradictorii au fost privite ca și obiective de urmat. Atunci când stabilim ca obiectiv studierea unui termen atât de vag precum dezvoltarea, atât metodele și pașii necesari pentru atingerea acestuia, cât și țintele intermediare sunt stabilite de către fiecare organizație/autor în parte, făcând înțelegerea termenului mult mai complicată (Cowen și Shenton 2004).

Aristotel (2010) aborda noțiunea de creștere din perspectiva evoluției organice a societății, mai precis prin intermediul succesiunilor unor ere, unde fiecărei etape îi erau asociate cicluri de creștere, apogeu și declin. Această perspectivă se afla în concordanță cu viziunea generală asupra științei din această perioadă, în care știința se baza pe observarea fenomenelor naturale. Odată cu apariția iluminismului, conceptul de dezvoltare a rămas asociat cu un stadiu de creștere „natural”, dar în sec. al XVII-lea s-a renunțat la ciclicitatea ce presupunea un stadiu de declin și eșec, în favoarea unei idei a progresului continuu întemeiat pe raționalitate. Cu alte cuvinte, în această perioadă, dezvoltarea societăților devine

similară cu ideea de acumulare (de resurse sau cunoaștere), iar acest progres, ce nu poate fi oprit, reprezintă o finalitate a istoriei (Rist 2002, 40).

Ideile din cadrul secolului precedent au fost reinterpretate odată cu începutul secolului al XIX-lea, când ideea dezvoltării ca finalitate a istoriei a fost transformată într-o ideologie a superiorității Vestului asupra lumii, în contextul expansiunii coloniale din această perioadă (Wallerstein 2005). În acest caz, definiția dezvoltării a devenit similară cu ideea de evoluționism social, argumentând faptul că fiecare națiune (dintre cele colonizate) trebuie să parcurgă același drum al dezvoltării precum statele vestice, state ce erau caracterizate de un nivel de bunăstare mai ridicat.

Demn de remarcat este faptul că această abordare evoluționistă poate fi considerată ca fiind reprezentativă pentru tipul de definiții din cadrul acestei perioade. Auguste Comte (1893), spre exemplu, a evidențiat faptul că toate națiunile au trecut printr-o etapă teologică, urmată de o etapă metafizică și culminând cu starea pozitivistă, unde se înregistrează un triumf al științei sau al metodei științifice. Karl Marx (Marx 1981, cap. 1), de asemenea, afirmă existența mai multor etape de dezvoltare a societăților, punctele de interes în acest caz fiind mijloacele de producție și relațiile de producție. Astfel, odată cu trecerea de la feudalism la capitalism, trecerea la socialism era iminentă, în viziunea lui (Marx 1981).

DEZVOLTAREA DUPĂ CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL ȘI TEORIILE MODERNIZĂRII

Sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial a marcat o schimbare de paradigmă în cadrul discuțiilor despre dezvoltarea societăților, atunci când conceptul de dezvoltare nu a fost abordat doar din punct de vedere teoretic, ci a fost operaționalizat prin intermediul unor indicatori măsurabili, pentru a putea evalua nivelul de dezvoltare al unei țări. Adoptarea *Planului Marshall* ca măsură de ajutorare a Europei după război, și introducerea programului *Punctul Patru* de asistență tehnică pentru țările în curs de dezvoltare au încurajat crearea unei noi diferențe între (aceste) regiuni(le) globale (McCauley 2015).

În acest context a apărut o nouă abordare asupra dezvoltării, și anume, **dihotomia dezvoltare/subdezvoltare**. Termenul de „subdezvoltare” reprezenta, astfel, o noutate în cadrul acestei tematici, deoarece presupunea faptul că dezvoltarea este un proces liniar, unidirecțional, având o finalitate (industrializarea în acest caz) care poate fi în același timp și indusă populațiilor (Rist 2002, 73). Această schimbare aparent neimportantă a adus câteva modificări majore asupra ordinii globale. Dacă până atunci relațiile erau organizate după principiul colonizator/colonist, noua dihotomie dezvoltat/subdezvoltat propune o nouă relaționare, în concordanță cu noua Declarație a Drepturilor Omului și cu globalizarea sistemelor statale (Rist 2002). În acest mod, s-a argumentat atât superioritatea statelor dezvoltate în raport cu cele subdezvoltate, cât și necesitatea de a produce dezvoltare în cadrul celor din urmă. Acest context a favorizat apariția teoriilor

evoluționiste/teoriilor modernizării, ce argumentau existența unor etape de dezvoltare, ca și a unor mecanisme prin care se declanșa acest proces. Spre exemplu, teoria cu privire la dezvoltare a lui Rostow menționa că: „Fiecare societate, în funcție de dimensiunea ei economică, poate fi clasificată drept: o societate tradițională, o societate cu precondiții pentru avânt (‘take-off’), societate cu avânt, societate ajunsă la maturitate și vârsta consumului ridicat.” (Rostow 1991, cap. 2). Mai precis, pentru Rostow, societatea tradițională reprezintă nivelul zero de dezvoltare, corespunzător societăților identificate ca fiind subdezvoltate, unde acestea înregistrează un nivel scăzut de tehnologizare și de productivitate. În continuare, în etapa de pre-avant, societățile realizează importanța progresului economic pentru atingerea unor obiective precum: demnitate națională, profit, bunăstarea generală și o viață mai bună pentru viitoarele generații (Rostow 1991). În acest mod, trecerea de la tradiție la modernitate este văzută ca fiind necesară pentru declanșarea dezvoltării, dar această trecere nu ar fi rezultatul unei schimbări sociale interne, ci efectul unor circumstanțe externe, mai precis, a influenței statelor vestice asupra coloniilor. Etapa de avânt este caracterizată de depășirea vechilor piedici în calea creșterii (anume, lipsa de productivitate și nivelul de tehnologizare redus). În acest caz, creșterea devine o condiție normală a economiei: precum fluturele care iese din cocon, așa și economia se eliberează de piedicile subdezvoltării și își începe expansiunea. Următoare etapă, ce continuă această analogie, este cea de maturitate, în care societatea atinge un stadiu de producție și consum în masă.

Apariția teoriilor alternative, neo-marxiste, și a școlii dependenței

Teoriile evoluționiste cu privire la dezvoltare au înregistrat un nivel ridicat de popularitate în Statele Unite, în perioada anilor '60, dar odată cu începutul anilor '70, în contextul crizelor economice și al Războiului din Vietnam, eficiența acestor teorii a fost pusă sub semnul întrebării. Astfel, au luat naștere teorii concurente, ce criticau efectele acestei viziuni asupra dezvoltării. Noile teorii evidențiau faptul că principalul efect al „ajutoarelor” primite din partea țărilor dezvoltate au condus la crearea unei dependențe față de aceste transferuri de resurse, și nu la stimularea economiei locale (Rist 2002, 113). În acest context a apărut noțiunea de dependență față de acest tip de „ajutor” și efectul său asupra economiei statelor din sud/periferie, dintre care putem enumera creșterea inegalităților sociale sau integrarea pe piața internațională într-o poziție dezavantajată ca furnizori de materii prime ieftine și/sau ca o anexă a economiilor mai puternice (Frank 1967, 17). În cadrul acestei abordări, se pune accentul pe relația dintre metropolă și regiuni de tip „sateliți”, în cadrul căreia progresul regiunilor dezvoltate se bazează pe extragerea resurselor din cadrul regiunilor subdezvoltate. Acest proces conduce la subdezvoltarea sistematică a regiunilor mai sărace și condamnarea lor la un parcurs de „dezvoltare” ce va reproduce statutul de periferie/regiune subordonată. De altfel, singurele momente în istorie atunci când aceste regiuni au putut să se dezvolte au fost în perioadele de

criză ale metropolelor (Frank 1967). Această relație de dependență a fost ilustrată și în cadrul teoriei sistemelor mondiale, unde Wallerstein (2011) împărțea ordinea globală folosind trei categorii: centru, periferie și semi-periferie. Astfel, țările centrale reprezintă grupul societăților dezvoltate, cu un nivel ridicat de trai, ce au dezvoltat un sistem economic prin intermediul căruia pot exploata resursele și capitalul uman al țărilor periferice și semi-periferice. Cele din urmă, în schimb, sunt dependente de capitalul țărilor dezvoltate; în același timp, acestea nu beneficiază de niciun avantaj față de statutul lor în cadrul economiei, motiv pentru care acest tip de sistem ilustrează nu doar dependența lor față de țările dezvoltate, ci și gradul de exploatare din cadrul acestor relații economice.

Prin intermediul acestor teorii ale dependenței, viziunea asupra dezvoltării ca un proces liniar, unde există stagii „naturale” de creștere, a fost înlocuită cu o viziune ce abordează modul în care societățile au evoluat în context internațional, și nu individual. Astfel, teoria dependenței evidențiază cum reproducerea mecanismelor ce au condus la acumularea de resurse în cadrul vechilor țări industriale nu poate avea loc și în cazul țărilor „subdezvoltate”, datorită relațiilor economice dezavantajoase în care sunt angrenate.

Autonomia ca mod de dezvoltare

În contextul în care teoriile dependenței au evidențiat un mecanism vicios cauzat de transferurile monetare, țările subdezvoltate devenind dependente de comerțul și ajutoarele primite din partea țărilor dezvoltate, apariția unui curent care să pună accent pe importanța independenței pentru dezvoltare era iminentă. Un bun exemplu pentru a ilustra principiile autonomiei ca mod de dezvoltare ar fi cazul Tanzaniei. Tanzania a adoptat, în anii '60, o declarație de autonomizare a țării, ce avea la bază câteva principii:

1. Principiul autonomiei. Acesta reprezintă un concept esențial în cadrul acestei declarații și este în mare măsură influențat de către concluziile teoriilor „*dependenței*”. Astfel, acest principiu al autonomiei se bazează pe o respingere a dominației economice de către state mai „dezvoltate” și pe încurajarea dezvoltării economiei locale.
2. Autonomia nu înseamnă izolare. Chiar dacă nu exclude în totalitate ajutorul extern, acesta nu este suficient pentru a atinge anumite standarde de viață pentru populație.
3. Forța de muncă internă este baza creșterii economice. Din această cauză este necesar ca munca autohtonă să fie baza economiei, și nu ajutorul extern. (Julius Nyerere 1967).

Acest discurs este în cea mai mare parte unul normativ, iar atunci când a fost pus în practică, această abordare nu a putut oferi rezultatele dorite, deoarece autorii declarației nu au putut lua în calcul și existența altor factori externi ce ar putea afecta economia, precum seceta, productivitatea scăzută a recoltelor și creșterea prețului petrolului. De asemenea, o critică importantă a acestor teorii face referire la

efectele problematice pe care, bazându-se doar pe resurse locale, o poate provoca în contextul globalizării. Mai precis, în ciuda faptului că autonomia ar putea reduce inegalitatea în cazul tranzacțiilor internaționale, aceasta ar fi ineficientă în cazul resurselor ce se găsesc doar în anumite țări, motiv pentru care ar trebui să apeleze la mecanismele globale de redistribuire a resurselor, fapt ce contrazice principiul autonomiei (Rist 2002, 135).

REVIZUIREA TERMENILOR DEZVOLTĂRII

Teoriile dependenței au determinat o reevaluare a elementelor luate în considerare pentru realizarea planurilor de dezvoltare, în acest mod aducând și tematici noi în cadrul planurilor de dezvoltare. Declarații precum NIEO (New International Economic Order) au fost menite să exprime revolta țărilor „subdezvoltate” față de impactul pe care l-au avut măsurile de „dezvoltare” asupra lor. Printre propunerile enumerate în cadrul acestei declarații se pot remarca:

1. Redistribuirea globală a resurselor, prin eliminarea distanței economice față de vest;
2. Creșterea ajutoarelor venite din partea organizațiilor internaționale;
3. Expansiunea exporturilor din cadrul țărilor subdezvoltate;
4. Reglementarea capitalului străin în cadrul țărilor subdezvoltate (Națiunile Unite 1974).

Astfel, în cadrul acestei declarații, putem regăsi o multitudine de indicatori economici în definirea standardelor de dezvoltare, dar nicio mențiune pentru aspecte ce țin de dezvoltarea umană. Mai precis, sunt luate în considerare aspecte ce țin de redistribuirea globală a resurselor și de nivelul exporturilor, dar nu sunt oferite soluții cu privire la problemele structurale din cadrul economiilor „subdezvoltate”, probleme ce au fost menționate încă din deceniul trecut (spre exemplu, structura importurilor și exporturilor – produse finite pentru import și materii prime pentru export). În final, prin intermediul acestei declarații nu se propun măsuri noi, ci se repetă același dialog ca și în etapa precedentă: creștere economică, expansiunea comerțului mondial și „ajutor” sporit din partea țărilor industrializate) (Singer 1978).

Concomitent, organizații internaționale precum Banca Mondială propun o nouă metodă pentru combaterea subdezvoltării, și anume, *Abordarea nevoilor de bază*. Acest concept și-a făcut apariția pentru prima dată în cadrul discursului anual al președintelui Băncii Mondiale, Robert McNamara, din 1972. După cum sugerează și numele, aceasta se concentrează asupra satisfacerii nevoilor umane de bază: nutriție, adăpost, sănătate, muncă și alfabetizare, ca metodă de dezvoltare. Argumentul se bazează pe faptul că până în acel punct, dezvoltarea ca și concept a fost departe de a avea un efect important asupra vieții celor mai dezavantajați. Din acest motiv, această abordare argumentează faptul că dezvoltarea ar trebui să înceapă încă de la un nivel mai de bază, satisfăcând, în primul rând, nevoile

esențiale de supraviețuire, pentru ca ulterior productivitatea celor mai săraci să crească, în așa fel încât ei să fie introduși în cadrul sistemului economic (Robert S. McNamara 1972).

Apariția dezvoltării sustenabile

În contextul crizei energetice și al dezbaterii cu privire la raritatea/insuficiența resurselor, a fost necesară elaborarea unei noi abordări cu privire la dezvoltare. Astfel, impactul activității umane și problemele cauzate de industrializare/creșterea producției economice (precum despăduririle, degradarea stratului de ozon, urbanizarea, dispariția unor specii de animale și plante sau impactul asupra vieții maritime) au fost subiecte abordate în cadrul conferinței Națiunilor Unite de la Stockholm din 1972.

În cadrul acelor discuții, degradarea mediului a fost abordată în cadrul discuției generale despre dezvoltare și limitele dezvoltării, acest lucru implicând faptul că va fi necesară evaluarea modului în care atât societățile bogate, cât și cele sărace afectează mediul (Meadows, Randers, și Meadows 2004). Abordarea problematicii de mediu a deschis subiectul unei noi teme, și anume relația dintre impactul activității umane asupra mediului și nevoia de a produce din ce în ce mai mult pentru a asigura obiectivul de creștere economică în carul țărilor subdezvoltate.

În cadrul deceniului următor a fost publicat un alt raport al Națiunilor Unite și al Comisiei Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare (1987), prin intermediul căruia a fost alcătuită o listă a principalelor probleme de mediu. Diferența față de abordarea precedentă din cadrul Conferinței de la Stockholm a constat în faptul că dezvoltarea a reprezentat conceptul de bază în cadrul acestui raport, de unde și necesitatea de a împăca problemele majore ale dezvoltării sustenabile, mai precis: faptul că protejarea mediului se poate face doar prin intermediul reducerii activității umane, dar activitatea umană reprezintă modul prin care țările subdezvoltate pot avea acces la condiții de viață decente (Rist 2002, 180). Pentru a veni în întâmpinarea acestor probleme, Comisia ONU a propus definirea dezvoltării sustenabile ca fiind procesul prin care umanitatea poate asigura nevoile populației din prezent, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare în a-și asigura propriile nevoi (Organizația Națiunilor Unite 1987, 24).

Cu alte cuvinte, viziunea acestor două rapoarte cu privire la conceptul de dezvoltare sustenabilă este destul de ambiguă. Spre exemplu, pentru ecologiști, dezvoltarea sustenabilă poate însemna menținerea unui nivel de producție care să nu afecteze ecosistemul și în același timp să poată fi menținut pentru o perioadă lungă de timp. De asemenea, o altă interpretare a acestui concept privește dezvoltarea sustenabilă ca fiind capacitatea de a susține un ritm accelerat al creșterii economice în condițiile date (Rist 2002, 193).

TEORIILE NEO-LIBERALE ALE DEZVOLTĂRII – DECENIUL PIERDUT

Teoriile și practica dezvoltării din cadrul anilor 1980 au fost marcate de un nou mod de a defini prioritățile de dezvoltare. În contextul extinderii statului bunăstării și al dezechilibrelor economice din această perioadă, discursul cu privire la dezvoltare a început să se concentreze asupra ideii de ajustare și redefinire a priorităților economice (Zamfir 2006, 15).

Astfel, locul teoriilor dezvoltării ce argumentau importanța autonomiei și a distanțării față de statul de economie periferică (Frank 1967; Wallerstein 2011) a fost luat de o perspectivă ce încuraja dezvoltarea economică prin intermediul liberalizării comerțului și a reducerii implicării statului în activitatea economică, cât și procesul de globalizare. Aceste idei au fost concretizate în cadrul Consensului de la Washington, ce propunea o serie de măsuri menite să încurajeze progresul economic. Printre acestea putem aminti: „Liberalizarea comerțului; Liberalizarea investițiilor străine directe; Privatizarea companiilor de stat; Redirecționarea cheltuielilor publice” (Williamson 1989, 196).

De asemenea, în contextul crizei datoriilor țărilor subdezvoltate a apărut ideea de implementare a unor programe de ajustare structurală. Mai precis, țările ce aplicau pentru împrumuturi din partea Băncii Mondiale sau al Fondului Monetar Internațional, sau care doreau să încurajeze investițiile străine, trebuiau să implementeze aceste reforme economice (măsuri ce sunt cuprinse și în cadrul Consensului de la Washington) (Konadu-Agyemang 2018; Paus 1994; Gueorguieva și Bolt 2003; Fine și Saad-Filho 2014). Astfel, până la finalul anilor '80, aceste tipuri de împrumuturi acopereau 30% din plățile Băncii Mondiale (S. L. Babb 2009, 152; S. Babb și Kentikelenis 2021). Efectele politicilor Consensului de la Washington au pus temelia procesului de globalizare și externalizare a procesului de producție către țările din Sud: spre exemplu, în America Latină, între 1985 și 2005, taxele medii de import au scăzut de la 42% la 10%, fapt ce a dus la o avalanșă de importuri străine (S. Babb și Kentikelenis 2021, 5; Lora 2012), a avut loc privatizarea a mii de întreprinderi de stat în cadrul acestor țări (printre care și România) (Bouton și Sumlinski 1996; Pasti 2006), iar cadrul legislativ a fost de asemenea actualizat pentru a fi mai prietenos cu investitorii străini (Polillo și Guillen 2005; Pasti 1995).

Apariția Indicelui de Dezvoltare Umană

Apariția indexului de dezvoltare umană (IDU) în cadrul raportului de dezvoltare umană al PNUD în 1990 a adus cu sine schimbări importante în ceea ce privește modul în care operaționalizarea conceptului de dezvoltare va fi făcută în deceniile ce vor urma. Comparativ cu abordările anterioare, ce au luat în calcul doar indicatori economici pentru evaluarea nivelului de dezvoltare al țărilor, IDU avea să includă variabile precum: nivelul de venit, speranța de viață și nivelul de educație, ulterior fiind adăugat și un indicator de libertate umană (PNUD 1990).

IDU a reprezentat o adevărată schimbare de paradigmă, unde creșterea veniturilor în cadrul societăților nu a mai fost văzută ca un scop, ci ca un mijloc pentru a ajuta la dezvoltarea umană, făcând în același timp și o distincție importantă între acumularea de resurse și bunăstarea generală a populației și cum acestea două concepte nu sunt neapărat corelate (Rist 2002; Sudhir Anan și Amartya Sen 1998).

„Dezvoltarea cu față umană așa cum a fost intitulată această nouă abordare sublinia importanța „lărgirii alegerilor individuale”, iar *„dezvoltarea trebuie să fie mai mult decât o expansiune a veniturilor și a bogăției. Accentul său trebuie să fie pus asupra oamenilor”* (PNUD 1990, 10), dar această viziune este la fel de normativă ca și cele precedente, fără a furniza un plan sau o anumită structură de dezvoltare, singură diferență în acest caz fiind dată de utilizarea unor indicatori ce se concentrează pe măsurarea altor fenomene sociale în afară de cele economice (chiar dacă nu le exclude complet).

Dezvoltarea în secolul al XXI-lea și globalizarea

Începutul secolului al XXI-lea a adus cu sine noi problematici în cadrul discuției despre dezvoltare. Dacă în deceniile precedente a fost accentuată importanța dezvoltării economice, iar ulterior a dezvoltării umane, în prezent, subiectul dezvoltării este unul ce implică multe laturi ale vieții sociale. Problemele degradării mediului, ale creșterii productivității, în condițiile supraexploatării resurselor, sau ale celor legate de modul de a defini și crea condițiile ideale de trai reprezintă doar câteva dintre preocupările dezvoltării sociale. Astfel, „dezvoltarea socială se referă la orientarea unei țări/regiuni/comunități/instituții spre realizarea unei stări dezirabile, stabilită ca obiectiv, printr-un proces planificat în timp, realizat printr-un set de acțiuni conjugate, aceasta incluzând două componente: 1. Obiectivul dezvoltării; 2. Setul de acțiuni necesare pentru atingerea stării-obiectiv (Zamfir 2006, 11)”. Dar această preocupare pentru definirea dezvoltării în concordanță atât cu un obiectiv/o imagine ideologică cu privire la condițiile ideale de trai, cât și propunerea unui set de măsuri pentru atingerea acestui obiectiv nu a devenit un subiect abordat de către țările dezvoltate decât după sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial (Zamfir 2004). În prezent, teoria dezvoltării se axează atât pe definirea a unui număr cât mai ridicat de indicatori pentru a putea capta imaginea societății dezvoltate, cât și pe definirea practicilor operaționale, pentru a putea crește nivelul respectivilor indicatori în societățile subdezvoltate. În acest mod, organizații precum Banca Mondială, PNUD sau OECD au dezvoltat adevărate structuri administrative ce au ca scop coordonarea și elaborarea programelor de dezvoltare.

Teorii ale dezvoltării promovate de către organizațiile internaționale (Banca Mondială, Uniunea Europeană, PNUD)

Banca Mondială

Pentru Banca Mondială dezvoltarea a fost operaționalizată utilizând numeroși indicatori măsurabili statistic, dar în același timp neavând o formă concretizată a ceea ce reprezintă de fapt, prin termenul de dezvoltare. În abordarea Băncii Mondiale, dezvoltarea și sărăcia sunt termeni ce nu sunt foarte bine diferențiați, astfel că în prezentarea lor, Banca Mondială nu oferă o secțiune separată pentru dezvoltare, ci aceasta apare ca o subtemă în cadrul secțiunii denumite „*understanding poverty*” (Banca Mondială 2021b). În acest mod nu se mai poate face o distincție între dezvoltare și sărăcie, motiv pentru care măsurile abordate de către Banca Mondială sunt extrem de vaste: un număr de 30 de subiecte ce ating tematici sociale extrem de diverse: 1. *Agricultură și dezvoltare rurală*; 2. *Eficiența ajutoarelor umanitare*; 3. *Schimbări climatice*; 4. *Economie și creștere economică*; 5. *Educație*; 6. *Energie și minerit*; 7. *Mediul înconjurător*; 8. *Datorie externă*; 9. *Sectorul financiar*; 10. *Gen*; 11. *Sănătate*; 12. *Infrastructură*; 13. *Sărăcie*; 14. *Sectorul privat*; 15. *Sectorul public*; 16. *Știința și tehnologie*; 17. *Dezvoltare socială*; 18. *Protecție socială și muncă*; 19. *Comerț*; 20. *Dezvoltare urbană* (Banca Mondială 2021b). Aceste secțiuni fac referire la acțiunile Băncii Mondiale cu privire la combaterea sărăciei, enunțând contextual, strategia, rezultatele și partenerii pentru fiecare temă/subtemă în parte. În cadrul acestora sunt precizate numeroasele proiecte ale Băncii Mondiale, ca și anumiți indicatori utilizați pentru măsurarea rezultatelor. Cu toate că Banca Mondială oferă o imagine extrem de completă cu privire la tematica dezvoltării, aceasta nu oferă, în schimb, o viziune integrată, capabilă să adreseze intersecțional aceste tematici. Nu în ultimul rând, modalitatea de evaluare (?) a nivelului de dezvoltare al țărilor ce pot lua parte la aceste proiecte pare să contrazică această viziune vastă. Venitul per cap de locuitor reprezintă criteriul după care sunt realizate clasamentele (Banca Mondială 2021) cu privire la nivelul de sărăcie dintr-o anumită țară și, de asemenea, acesta determină și eligibilitatea pentru accesarea fondurilor pentru dezvoltare (Banca Mondială 2015).

Uniunea Europeană/ ONU/ OECD

Strategia de dezvoltare, atât a Uniunii Europene 2030, cât și a OECD (2016), se bazează pe atingerea celor 17 tematici stabilite în cadrul planului de dezvoltare sustenabilă 2030 a ONU (Națiunile Unite 2022), acestea fiind: 1. *Fără sărăcie*; 2. *Fără foamete*; 3. *Sănătate și bunăstare*; 4. *Educație de calitate*; 5. *Egalitate de gen*; 6. *Apă curată*; 7. *Energie curată și accesibilă*; 8. *Locuri de muncă bune și creștere economică*; 9. *Infrastructură și inovare*; 10. *Reducerea inegalităților*; 11. *Orașe și comunități sustenabile*; 12. *Consum responsabil*; 13. *Acțiuni pentru reducerea schimbărilor climatice*; 14. *Viața subacvatică*; 15. *Viața pe uscat*;

16. Pace, justiție și instituții puternice; 17. Parteneriate pentru atingerea obiectivelor.

Analizând mai atent indicatorii, putem observa cum toate aceste organizații internaționale iau în considerare aceleași teme și indicatori pentru a defini ce înseamnă dezvoltarea, axându-se pe o viziune modernizatoare pentru țările subdezvoltate. Astfel, similaritatea reprezintă un element nou în cadrul abordărilor cu privire la dezvoltare, având în vedere atât modul în care a fost definită dezvoltarea (utilizând indicatori pentru care țările deja dezvoltate înregistrează un nivel ridicat), cât și metodele de implementare a dezvoltării (transferuri financiare directe sau ajutoare umanitare, ce deseori pot avea un efect negativ asupra piețelor locale (Wydick, Katz și Janet 2014). Cu alte cuvinte, noua viziune asupra dezvoltării nu aduce o îmbunătățire considerabilă în ceea ce privește modul de înțelegere al mecanismelor prin care se declanșează și menține un proces de dezvoltare. Aceste operaționalizări prin intermediul unor indicatori statistici permit, într-adevăr, prezentarea extrem de rapidă și clară a rezultatelor diferitelor acțiuni (proiecte, investiții), permit, de asemenea, stabilirea unor limite și clasamente cu privire la nivelul de dezvoltare al statelor, dar în același timp nu sunt capabile să redea o imagine cu privire la efectele acestor investiții și proiecte în societățile unde au fost implementate.

PNUD – Indicele de Dezvoltare Umană/abordarea dezvoltării umane

Adoptarea acestui indicator odată cu lansarea raportului de dezvoltare umană în 1990 a adus o schimbare de paradigmă în cadrul acestui concept. Aceasta a avut loc ca o reacție la adresa conceptului de dezvoltare neoliberal din cadrul deceniului precedent, unde importanța indicatorilor ce măsoară calitatea vieții și capitalul uman a fost diminuată. În acest fel, dezvoltarea umană, așa cum este ea definită în cadrul acestei abordări, alocă o importanță deosebită asupra indicatorilor ce măsoară accesul la educație sau speranța de viață la naștere, pe lângă indicatorii economici (PNB per capita). O importanță deosebită în elaborarea acestui index a avut-o teoria capacităților a lui Sen prin prisma căreia au fost alcătuite principalele două dimensiuni ale conceptului de dezvoltare umană:

1. Îmbunătățirea abilităților umane (unde sunt abordate subiecte precum: durata vieții și sănătatea, cunoștințele, standard de viață decent);
2. Crearea condițiilor pentru dezvoltarea umană (unde se regăsesc teme precum: participarea în cadrul vieții politice, sustenabilitatea mediului înconjurător, drepturile omului, egalitatea de gen).

Cu alte cuvinte, abordarea a dezvoltării umane se concentrează în special pe oportunitățile și alegerile (sau capacitățile) ce sunt oferite indivizilor pentru a putea atinge un nivel ridicat de dezvoltare umană (Națiunile Unite 2015). Dar, fiind vorba despre un indicator prin care se dorește evaluarea și compararea țărilor în funcție de nivelul înregistrat pentru anumite variabile ce măsoară fenomene macroeconomice/sociale, acesta poate beneficia de aceleași critici precum

abordările celorlalte organizații internaționale (lipsa unei înțelegeri mai profunde asupra fenomenelor ce stau în spatele evoluției respectivilor indicatori, imposibilitatea de a oferi o metodă adecvată de a compara nivelul de dezvoltare).

METODE DE COMBATERE A SĂRĂCIEI

Apariția programelor sociale

O etapă importantă în cadrul relației dintre dezvoltare și sărăcie a reprezentat-o perioada de după cel de-al Doilea Război Mondial, atunci când a avut loc o schimbare în cadrul discursului cu privire la sărăcie. Din cauza efectului de reducere a distanței sociale dintre indivizi, cauzat atât de impactul social și economic al războiului, cât și de cel al efectului economiei de război, problema unui sistem de protecție socială devine un subiect important (Fraser 1984; Fawcett și Lowe 1999; Beaudoin 2006). În acest context s-a adus în discuție, la acea vreme, problema intervenției statului asupra asigurării bunăstării indivizilor. Influențate de viziunea asupra dezvoltării ce implica modernizarea/industrializarea și creșterea productivității, statele și-au asumat elaborarea unor programe care să atingă câteva dintre problemele sociale presante de la acea vreme, și anume: educație, nutriție, asigurare de sănătate sau sistem de pensie. Un exemplu de program de asigurări sociale este cel al Raportului *Beveridge* (1942) din Marea Britanie, ce garantează anumite ajutoare pentru toate familiile, crearea unui sistem de sănătate larg cuprinzător și menținerea unui șomaj scăzut (Fraser 1984, 1999), cu mențiunea că acestea nu erau privite ca o măsură de ajutor provenită din partea statului, ci mai degrabă era un contract între stat și cetățeni.

În cea mai mare parte, protecția socială furnizată de stat putea fi clasificată în două categorii: asigurare socială sau asistență socială. Înainte de Al Doilea Război Mondial, sistemele de asigurări sociale nu erau universale, ci profesionale sau pe grupe ocupaționale pentru muncitorii calificați și bine plătiți. După sfârșitul celui de-al Doilea Război mondial, sistemele de asigurări sociale au devenit universale sau cvasi-universale, respectiv, extinse și către alți lucrători (Beaudoin 2006).

Anii '80 –'90 – Politicile neoliberale de reducere a sărăciei

Perioada anilor '80 a fost caracterizată atât de o criză a datoriilor țărilor subdezvoltate, cât și de un proces de reducere a activității statului. Măsurile adoptate de guvernul *Thatcher* din Marea Britanie, atunci când au avut loc numeroase schimbări în ceea ce privește sistemul de protecție socială, reprezintă un exemplu de politica de austeritate. Astfel, dacă în deceniile precedente s-au înregistrat creșteri ale cheltuielilor cu aceste programe de protecție socială, odată cu începutul crizei, încă din anii '80, guvernul *Thatcher* a început atât reducerea cheltuielilor cu aceste programe, cât și privatizarea, lichidarea și, implicit, dezindustrializarea întreprinderilor de stat (Hills 1998). Aceste măsuri, în special

cele de privatizare și dezindustrializare, au avut un efect puternic asupra nivelului de sărăcie din acea perioadă, prin prisma faptului că procentul indivizilor ce se aflau în sărăcie relativă a crescut cu aproximativ 10 puncte din 1981 până 1990 (McGuinness 2018). De asemenea, odată cu scăderea ratelor marginale ale impozitelor pe venitul persoanelor fizice și reducerea impozitului pe profit, în paralel cu creșterea impozitelor pe consum, indivizii cu venituri mai scăzute au fost mult mai afectați de aceste politici, spre deosebire de cei cu venituri foarte ridicate, crescând astfel și nivelul de inegalitate socială (Mack și Lansley 1985). În același timp, discuția cu privire la sărăcie a devenit mai radicală, astfel că guvernele conservatoare din această perioadă, chiar dacă conștientizau importanța asistenței pentru cei săraci, bătrâni sau persoanele cu dizabilități, doreau reducerea influenței statului din cadrul acestor programe (cazul guvernului *Reagan* în Statele Unite) și transferul responsabilităților față de aceste categorii sociale către organizații de caritate și familii (Mack și Lansley 1985, 8).

În același timp, pentru cei din țările subdezvoltate, anii '80 au reprezentat o perioadă de criză economică și politică. America Latină, spre exemplu, în contextul aprecierii dolarului, a creșterii prețurilor bunurilor de import și scăderii prețurilor bunurilor de export, a înregistrat în această perioadă o criză a sistemului bugetar, cu un deficit bugetar ridicat, datorie externă și inflație indusă (Agarwal și Sengupta 1999). Astfel, programele de ajustare structurală menite să atenueze efectele acestei crize au forțat numeroase state să adopte măsuri de reducere a cheltuielilor publice, fapt ce a dus la reducerea nivelului de trai pentru o parte a clasei mijlocii formate din funcționari publici și pentru cei care au lucrat în industrii controlate de stat. În această perioadă a apărut o nouă categorie de indivizi ce au început să trăiască sub limita națională de sărăcie, o categorie care se remarcă printr-un nivel ridicat de educație și care până la introducerea acestor reforme aveau un nivel de trai confortabil (Beaudoin 2006, 99).

În cadrul anilor '90, cheia succesului pentru dezvoltare era privită ca fiind investiția în capitalul uman și în dezvoltare umană, dar statele mai puțin dezvoltate nu au putut susține nivelul de investiții necesar pentru atingerea acestui model de dezvoltare, având în vedere condițiile de criză economică. Ca răspuns la crizele din anii 1970 și la eșecul economiilor mixte de a gestiona criza economică din acea perioadă a fost alcătuit „Consensul de la Washington” (Williamson 1989; Boughton 2001; Stiglitz 2002), prin care se promova rolul statului, în contextul dezvoltării economice, de a încuraja investițiile private. Programele de ajustare structurală au fost rezultatul acestui consens, iar anumite măsuri propuse de către acesta au fost în totală contradicție cu măsurile de stopare a dependenței (încurajate de către teoriile dezvoltării din anii '60), readucând un status de economie dependentă pentru aceste țări (Beaudoin 2006, 102; Agarwal și Sengupta 1999).

Începutul secolului al XXI-lea

Începutul secolului al XXI-lea a adus, în cadrul temei dezvoltării, câteva schimbări importante. În locul unei abordări ce luau în calcul un singur indicator pentru stabilirea nivelului de dezvoltare al unei țări, la începutul anilor '90 a avut loc spargerea acestui concept în cadrul mai multor indicatori măsurabili. Acest fel de a defini dezvoltarea a fost menținut de-a lungul sec XXI, ulterior fiind adăugați din ce în ce mai mulți indicatori pentru a defini acest concept, unii dintre ei având în vedere și indicatori ce măsoară diferite tipuri de sărăcie. Spre exemplu, PNUD își asumă până la finalul anului 2015, prin intermediul Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului:

1. Să elimine sărăcia extremă și foametea.
2. Să introducă accesul universal la educație primară.
3. Să promoveze egalitatea de gen.
4. Să reducă mortalitatea infantilă.
5. Să îmbunătățească sănătatea mamelor.
6. Să combată HIV/SIDA, malaria și alte boli.
7. Să asigure sustenabilitatea mediului.
8. Să dezvolte parteneriate globale pentru dezvoltare (Organizația Mondială a Sănătății 2022).

Tabelul nr. 1

Număr de oameni aflați în sărăcie extremă (la limita de 1.90 dolari pe zi)
Exprimat în milioane de indivizi

	2015	2019	2022 (proiecție ce ia în considerare efectul pandemiei de COVID-19)
Asia de Est și Pacific	42,1	18,3	16,8
Europa și Asia Centrală	7,5	5,2	4,7
America Latină și Caraibe	24	26,1	27,1
Orientul Mijlociu și Africa de Nord	15,8	28,1	33,2
Africa Sud-Sahariană	411,5	434,3	460,4
Total	735,9	641,4	684,2

Sursa: Banca Mondială.

Cu alte cuvinte, în cadrul acestei perioade, obiectivele de dezvoltare ajung să includă și măsuri de reducere a sărăciei. Acest lucru se poate observa în special în cadrul abordării folosite de către Banca Mondială (2021b), unde, în secțiunea despre înțelegerea fenomenului sărăciei, putem regăsi și principalele subiecte cu privire la dezvoltare, precum educație, energie sau schimbări climatice. Astfel, metodele de reducere a sărăciei în această perioadă se concentrează pe mecanisme mult mai complexe de dezvoltare a societății, unde este subliniată importanța unui număr ridicat de factori. Cu toate acestea, eficiența acestui tip de politici poate fi

pusă sub semnul întrebării. Spre exemplu, prin intermediul Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, PNUD avea ca obiectiv eliminarea sărăciei până în 2015. Dar, se poate observa din cadrul tabelului de mai jos, din datele furnizate de către Banca Mondială, sărăcia extremă nu a fost nici pe departe eradicată, dimpotrivă, în anumite zone ale globului s-a înregistrat o creștere a numărului de oameni aflați în sărăcie extremă (zone precum Africa Sud Sahariană sau America Latină și Caraibe). Nu în ultimul rând, doar câteva dintre obiectivele programului au fost parțial atinse până în anul 2015 (cu excepția obiectivului legat de sustenabilitatea mediului, unde s-a înregistrat o degradare) (Comisia Europeană 2022).

CONCLUZII

Dezvoltarea reprezintă un concept ce a suferit schimbări semnificative de-a lungul timpului, cele mai substanțiale având loc în perioada ce a urmat celui de-al Doilea Război Mondial, atunci când a fost introdus un sistem de referință universal pentru măsurarea nivelului de dezvoltare, și anume, indicatori economici precum PIB sau PNB.

Această tendință de standardizare și operaționalizare a conceptului de dezvoltare a continuat în special după adoptarea Indicelui de Dezvoltare Umană (IDU). Noua viziune asupra dezvoltării a făcut ca în prezent, organizații internaționale precum Banca Mondială sau ONU să utilizeze sute de indicatori pentru a determina factorii ce se încadrează în procesul de dezvoltare. O astfel de abordare nu doar că nu este capabilă să ofere o viziune coerentă cu privire la ce înseamnă, de fapt, dezvoltarea, dar nu poate oferi nici o explicație cu privire la modul în care se declanșează și se menține procesul de dezvoltare.

În mod similar, metodele de reducere a sărăciei au evoluat într-o manieră asemănătoare, ajungând ca, în prezent, obiectivele de dezvoltare să includă și măsuri de reducere sau eliminare a sărăciei, nemaexistând o demarcare atât de clară între aceste două concepte. Putem remarca această tendință în cadrul abordărilor utilizate de către instituții precum Banca Mondială (Banca Mondială 2021b) sau ONU/Uniunea Europeană, prin Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului, unde sunt incluse tematici atât cu privire la dezvoltare, cât și de reducere a sărăciei.

Obiectivul principal al prezentului articol a constat în evidențierea acestei evoluții, cu scopul de a aduce o contribuție în înțelegerea conceptului de *dezvoltare* și a implicațiilor modului în care este definit pentru elaborarea strategiilor internaționale și a politicilor publice. Perspectiva curentă asupra conceptului de dezvoltare face imposibilă separarea acestuia de problematica sărăciei, motiv pentru care este importantă aducerea în discuție a relației și a evoluției acestor două concepte pentru o înțelegere conceptuală mult mai bună.

Cu toate acestea, articolul de față oferă o viziune extrem de generală asupra tematicii dezvoltării, motiv pentru care studiarea relației dintre cele două concepte ar necesita un studiu de caz axat pe istoricul politicilor publice de consolidare a bunăstării și cele de reducere a sărăciei.

BIBLIOGRAFIE

- Agarwal, Manmohan, and Dipankar Sengupta. 1999. 'Structural Adjustment in Latin America: Policies and Performance'. *Economic and Political Weekly* 34 (44): 3129–36.
- Aristotel. 2010. *Politica*. Edited by Alexander Baumgarten. Ed. a 2-A, rev. Ediție bilingvă. București: Univers Enciclopedic Gold.
- Banca Mondială. 2015. 'Borrowing Countries'. International Development Association - World Bank. 29 December 2015. <http://ida.worldbank.org/about/borrowing-countries>.
- . 2021a. 'How Does the World Bank Classify Countries? – World Bank Data Help Desk'. 2021. <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/378834-how-does-the-world-bank-classify-countries>.
- . 2021b. 'Understanding Poverty'. Text/HTML. World Bank. 2021. <https://www.worldbank.org/en/understanding-poverty>.
- . 2022. 'Poverty'. Text/HTML. World Bank. 2022.
- Babb, Sarah, and Alexander Kentikelenis. 2021. 'Markets Everywhere: The Washington Consensus and the Sociology of Global Institutional Change'. *Annual Review of Sociology* 47 (1): 521–41. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-090220-025543>.
- Babb, Sarah L. 2009. *Behind the Development Banks: Washington Politics, World Poverty, and the Wealth of Nations*. Chicago: University of Chicago Press.
- Beaudoin, Steven M. 2006. *Poverty in World History*. 1st edition. London ; New York: Routledge.
- Boughton, James M. 2001. *Silent Revolution: The International Monetary Fund, 1979-1989*. Washington, D.C: International Monetary Fund.
- Bouton, Lawrence, and Mariusz A Sumlinski. 1996. 'Trends in Private Investment in Developing Countries: Statistics for 1970-95'. *IFC Working Paper Series*, no. IFD31 (December): 1–56.
- Coleman, James Samuel. 2000. *Foundations of Social Theory*. 3. print. Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard Univ. Press.
- Comte, Auguste. 1893. *The Positive Philosophy*. Paul, Trench, Trubner.
- Cowen, Michael P., and Robert W. Shenton. 2004. *Doctrines of Development*. Transferred to digital print. London: Routledge.
- Comisia Europeană. 2022. 'Climate Change and Environmental Degradation Knowledge for Policy'. 2022. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/climate-change-environmental-degradation_en.
- Fawcett, Helen, and Rodney Lowe, eds. 1999. *Welfare Policy in Britain*. London: Palgrave Macmillan UK. <https://doi.org/10.1007/978-1-349-27322-5>.
- Fine, Ben, and Alfredo Saad-Filho. 2014. 'Politics of Neoliberal Development: Washington Consensus and the Post-Washington Consensus'. In *The Politics of Development: A Survey*. London: Routledge.
- Frank, Andre Gunder. 1967. *Capitalism and Underdevelopment in Latin America: Historical Studies of Chile and Brazil*. Revised ed. edition. New York London: Monthly Review Press.
- Fraser, Derek. 1984. *The Evolution of the British Welfare State*. London: Macmillan Education UK. <https://doi.org/10.1007/978-1-349-06939-2>.
- Gueorguieva, Anna, and Katherine Bolt. 2003. 'A Critical Review of the Literature on Structural Adjustment and the Environment'. Washington, DC: World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/18396>.

- Hills, John. 1998. 'Thatcherism, New Labour and the Welfare State'. CASEpaper. London School of Economics and Political Science: Centre for Analysis of Social Exclusion. https://core.ac.uk/display/93746?utm_source=pdf&utm_medium=banner&utm_campaign=pdf-decoration-v1.
- Julius Nyerere. 1967. 'The Arusha Declaration and TANU's Policy on Socialism and Self-Reliance'. Tanganyika African National Union.
- Konadu-Agyemang, Kwadwo. 2018. *IMF and World Bank Sponsored Structural Adjustment Programs in Africa: Ghana's Experience, 1983-1999*. Routledge.
- Lora, Eduardo. 2012. 'Structural Reforms in Latin America: What Has Been Reformed and How to Measure It'. 346. IDB Working Paper. Washington, D.C.: Inter-American Development Bank. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2219778.
- Mack, Joanna, and Stewart Lansley. 1985. *Poor Britain*. London: Allen & Unwin.
- Marx, Karl. 1981. *Capital: A Critique of Political Economy*. V. 1: Penguin Classics. London ; New York, N.Y: Penguin Books in association with New Left Review.
- Marx, Karl, and Friedrich Engels. 2014. Manifestul Partidului Comunist: scris: decembrie 1847-ianuarie 1848, publicat: februarie 1848. Bacău: Vicovia.
- McCauley, Martin. 2015. *Origins of the Cold War 1941-1949*. 4th ed. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315668895>.
- McGuinness, Feargal. 2018. 'Poverty in the UK: Statistics'. BRIEFING PAPER 7096.
- Meadows, Donella, Jorgen Randers, and Dennis Meadows. 2004. *Limits to Growth: The 30-Year Update*. Chelsea Green Publishing.
- Națiunile Unite. 1974. 'Declaration on the Establishment of a New International Economic Order'. Sixth Special Session Agenda Item 7.
- . 1987. 'Report of the World Commission on Environment and Development', August. <https://digitallibrary.un.org/record/139811>.
- . 2015. 'What Is Human Development?' *Human Development Reports*. United Nations. <https://hdr.undp.org/content/what-human-development>.
- OECD. 2016. 'Better Policies for 2030: An OECD Action Plan on the Sustainable Development Goals'. Paris: OECD.
- Pasti, Vladimir. 1995. *România în tranziție: căderea în viitor*. Editura Nemira.
- . 2006. *Noul Capitalism Românesc*. Științe Politice Opus. Iași: Polirom.
- Paus, Eva A. 1994. 'Economic Growth through Neoliberal Restructuring? Insights from the Chilean Experience'. *The Journal of Developing Areas* 29 (1): 31–56.
- Pierson, Christopher. 2006. *Beyond the Welfare State? The New Political Economy of Welfare*. 3. ed. Cambridge: Polity.
- PNUD. 1990. 'Raportul Dezvoltării Umane'. New York: UNPD.
- Polillo, Simone, and Mauro F. Guillen. 2005. 'Globalization Pressures and the State: The Worldwide Spread of Central Bank Independence'. *American Journal of Sociology* 110 (6): 1764–1802.
- Rist, Gilbert. 2002. *The History of Development: From Western Origins to Global Faith*. Zed Books.
- Robert S. McNamara. 1972. 'Address to the Board of Governors by Robert S. McNamara'. The World Bank, September 25. <http://documents.worldbank.org/curated/en/426131468341113875/Address-to-the-Board-of-Governors-by-Robert-S-McNamara>.
- Rostow, W. W. 1991. *The Stages of Economic Growth: A Non-Communist Manifesto*. 3rd edition. Cambridge England ; New York: Cambridge University Press.
- Sen, Amartya. 2008. *Commodities and Capabilities*. New Delhi: Oxford Univ. Press.
- . 2010. *Inequality Reexamined*. 15th impr. New Delhi: Oxford Univ. Press.
- Singer, H. W. 1978. 'The New International Economic Order: An Overview'. *The Journal of Modern African Studies* 16 (4): 539–48.
- Stiglitz, Joseph E. 2002. *Globalization and Its Discontents*. London: Allen Lane/Penguin Books.
- Stolleis, Michael. 2013. 'Origins of the German Welfare State: Social Policy in Germany to 1945'. In *Origins of the German Welfare State*, by Michael Stolleis, 23–176. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-642-22522-2_2.

- Wallerstein, Immanuel. 2005. 'After Developmentalism and Globalization, What?' *Social Forces* 83 (3): 1263–78.
- . 2011. *The Modern World System. 1. Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century*. Studies in Social Discontinuity. Berkeley, Calif.: Univ. of California Press.
- Williamson, John. 1989. 'What Washington Means by Policy Reform'. In *Latin American Readjustment: How Much Has Happened*. Washington: Institute for International Economics.
<https://www.worldbank.org/en/topic/poverty>.
- Organizația Mondială a Sănătății 2022. 'Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (ODM-uri)'. 2022.
[https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/millennium-development-goals-\(mdgs\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/millennium-development-goals-(mdgs)).
- Wydick, Bruce, Elizabeth Katz, and Brendan Janet. 2014. 'Do In-Kind Transfers Damage Local Markets? The Case of TOMS Shoe Donations in El Salvador'. *Economics*, January.
<https://doi.org/10.1080/19439342.2014.919012>.
- Zamfir, Cătălin. 2004. *O analiză critică a tranziției. Ce va fi 'după'*. Iași: Polirom.
- . 2006. 'Dezvoltarea Socială: Câteva Elemente Teoretice'. In *O Nouă Provocare: Dezvoltarea Socială*. Iași: Polirom.

The main objectives of this paper are to describe the evolution of the concept of development and to evaluate the impact of those changes on poverty reduction methods. Both of these concepts have evolved following the same pattern and global trends, while having a distinct approach in different countries, in accordance with their location and development. By looking at these various definitions of development in chronological order, we can identify the effects of certain events and trends on how the relevant indicators were chosen to measure development, while also establishing their relation with poverty reduction policies and strategies.

Keywords: development theories; poverty reduction policies; evolutionist theories of development; human development index.

Primit: 13.09.2022

Acceptat: 04.11.2022